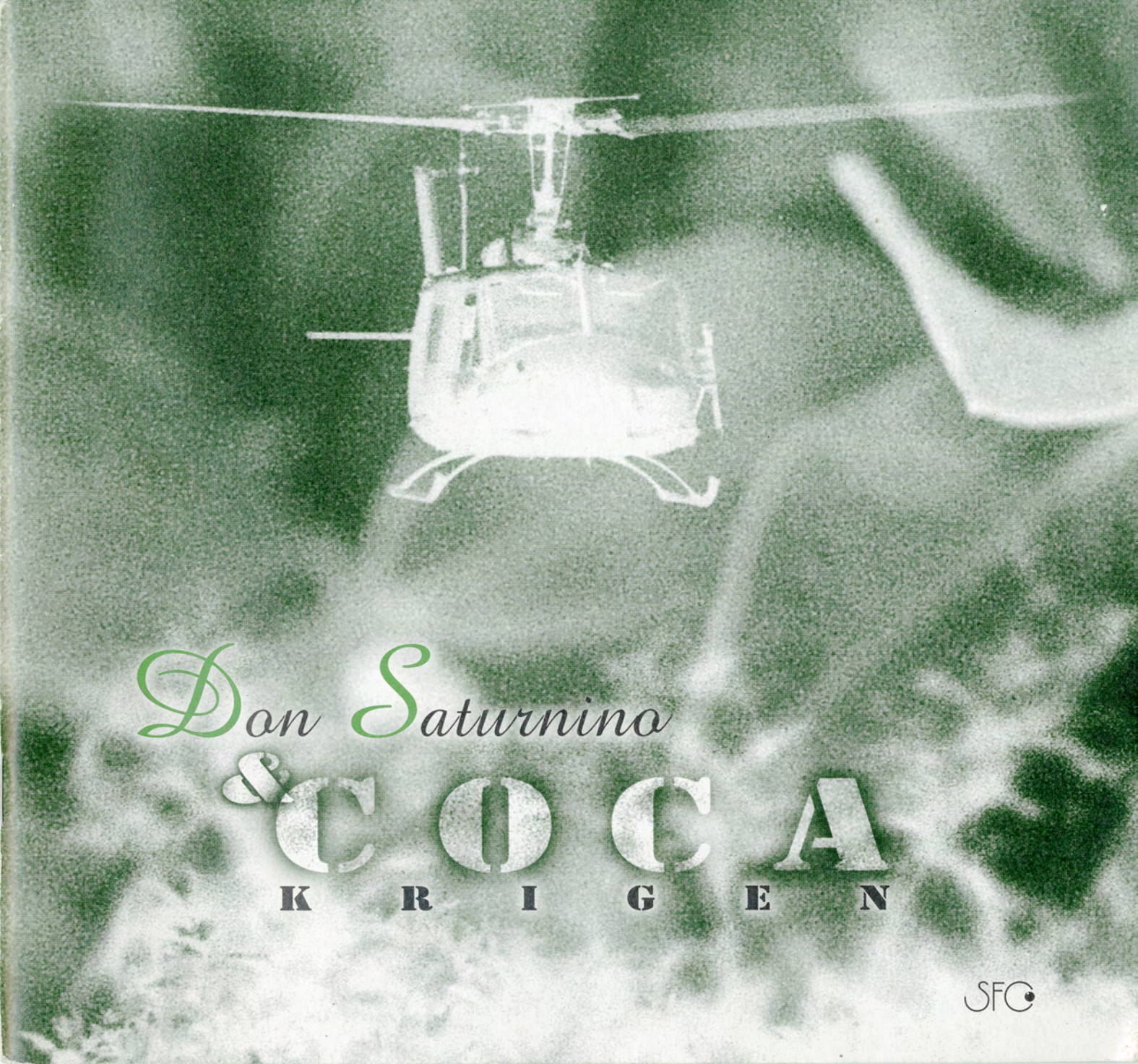

Don Saturnino

& **COCA**
K R I G E N

SFC

Tekst: Steffen V. Knudsen
Redaktion: Lotte Grauballe
Layout: Troels Faber
Repro: Christensen Fotosats
Tryk: Viberg & Larsen

Hæftet er produceret for Statens Filmcentral
af SPOR med støtte fra Danida og Det Lange Udvalg

Video og hæfte kan rekvireres hos
Statens Filmcentral
Vognmagergade 10, 3.sal • 1120 København K
eller:
Mejlgade 55 • 8000 Århus C
Filmbestilling:
Tlf: 87 31 77 00 Fax:

ISBN 87 - 87195 - 34 - 8

INDHOLD

COCA ER MERE END KOKAIN <i>forord</i>	s. 4
DE STORE FISK GÅR FRI <i>småbønderne betaler prisen</i>	s. 6
FN'S FALLITERKLÆRING <i>bøndernes fjendebillede nr. 1</i>	s. 12
COCA: GUDS GAVE <i>godt mod dårlig mave</i>	s. 16
KOKAIN OG KRIG	s. 20
VOLD OG UNDERTRYKKELSE <i>bøndernes menneskerettigheder overes</i>	s. 24
KOKAIN ELLER KAFFE? <i>valget er også vores</i>	s. 32

Coca er mere end kokain

Kokain er narko, som skaber misbrugere i Danmark og mange andre lande. Det er dyrt at være afhængig af narko, derfor bliver mange stofmisbrugere kriminelle.

Det meste af verdens kokain fremstilles i de sydamerikanske lande, Peru, Colombia og Bolivia. I landene i Andesbjergene betyder handlen med kokain mad på bordet til fattige mennesker. Mange af dem lever af at dyrke cocablade, som kokainen laves af.

For disse fattige mennesker er narkoproblemerne i Danmark og resten af verden et fjernt problem, som er svært at forholde sig til.

Lige så svært, som det er for os at forstå, hvorfor bønderne i de lande dyrker coca til fremstilling af narko, når de nu ved, at det medfører store problemer andre steder i verden.

Det handler filmen *Don Saturnino og Cocakrigen* om.

Filmen kigger bagom narkokrigens kulisser og afslører, at kampen om narko skaber tabere på både den nordlige og den sydlige halvkugle.

Ved at følge den bolivianske cocabonde Don Saturnino, får vi indblik i, hvorfor den internationale kamp mod coca og kokain ikke har haft de store resultater, selvom den har været både dyr og langvarig.

I filmen fortæller Don Saturnino, at han dyrker coca, fordi han ikke kan tjene penge på andre afgrøder. Coca er den eneste plante, der giver penge nok til at mætte ham, hans kone og deres seks børn. Don Saturnino og de andre cocabønder, vi møder i filmen, ser ikke sig selv som kriminelle. De vælger at se igennem fingre med, at deres afgrøder skaber store problemer andre steder i verden. De siger, at de gerne vil bytte deres coca ud med andre afgrøder, men kun hvis de kan få en ordentlig pris for deres bananer og kaffe. Det kan de kun, hvis vi betaler for det.

Dermed er banen kridtet op til en historie, der handler om verdenshandel, politiske forbrugere, forholdet mellem 1. og 3. verdens lande, ulandsbistand, korruption, magtmisbrug, menneskerettigheder, liv og død - og om fattige bønder i Bolivias jungle, samt stofmisbrugere i såvel Nørre Nebel som New York.

Hash, heroin og amfetamin står øverst på listen over de narkotiske stoffer, danskerne benytter sig af. Kokainmisbrug er der imod ikke særlig udbredt. Hvor misbrug af andre former for narkotika ofte fører kriminalitet med sig, er kokain i Danmark et såkaldt "jetset drug", d.v.s. det bruges mest af mennesker, som ikke behøver at begå kriminelle handlinger, for at skaffe penge til deres misbrug.

I 1996 beslaglagde politiet ialt 32 kg kokain i Danmark. I 1995 var tallet helt oppe på 110 kg, men det skyldes, at et parti kokain det år drev i land på den jyske vestkyst. 1992-94 blev der på landsplan beslaglagt mellem 11 og 30 kg kokain årligt.

[Kilde: Rigspolitiet (1997)]

I hvert kapitel i dette hæfte er en del af teksten trykt på mørk baggrund. Teksten er fra filmen *Don Saturnino og Cocakrigen* og det meste er på spansk til brug i gymnasiets spanskundervisning. Hæftet kan ligeledes benyttes i samfundsfag, evt. sammen med materiale om narkoproblemer i Danmark.

Don Saturnino taler grammatisk dårligt spansk. Ligesom de fleste andre cocabønder i Bolivia er han quechua-Indianer fra højlandet. Quechua var inkaernes sprog, som de udbredte i store dele af Andesbjergene, inden spanierne erobrede Sydamerika. Spansk er derfor ikke Indianernes modersmål. Nogle gange er oversættelsen af Don Saturninos spansk lidt fri for at lette forståelsen.

DE STORE FISK GÅR FRI

- småbønderne betaler prisen

Coca er den eneste afgrøde, Don Saturnino og hans landsbyfæller kan leve af. Bananer, maniok-rødder, kaffe og andre afgrøder er der ikke nok penge i. Før Don Saturnino blev cocabonde, arbejdede han i minerne i Andesbjergene i Bolivia. Men han måtte flytte ned i junglen, da minerne blev lukket. Mens bagmændene tjener store penge på den internationale handel med kokain, rammes bønderne hårdt af en lovgivning, som

FOTO: MICHAEL MOGENSEN

siger, at det er forbudt at dyrke coca de fleste steder i Bolivia.

I filmen siger Don Saturnino: "Nogle gange dør vi herude, fordi vi ikke har penge til at betale lægen."

Mens han siger det, ruller billeder af hans lille, nyfødte baby over skærmen. En baby, som han selv har hjulpet til verden, fordi han ikke havde penge til jordemoderen.

Et par måneder efter filmoptagelserne døde babyen af diarre. En diarre, der kunne have været stoppet, hvis familien havde haft penge til læge og medicin.

Det havde familien ikke. Ligesom mange andre bønder har Don Saturnino været tvunget til at rykke de fleste af sine cocaplanter op, for at undgå problemer med Bolivias narkopoliti. I det meste af Bolivia er det ulovligt at dyrke coca. Men mange bønder overtræder loven, ellers kan de ikke tjene til føden.

En dårlig forretning

Don Saturnino kan ikke leve af at sælge hverken bananer, maniok-rødder eller andre afgrøder, der ellers er lette nok at dyrke. Han bor i en landsby i jungleområdet Chaparé og skal ind til markedet i den nærmeste by, for at sælge sine afgrøder. Vejen ind til byen går over fire floder. Men der er ingen broer, så i regntiden, hvor floden løber over sine breder, kan biler ikke komme frem. Udenfor regntiden koster det Don Saturnino 10 kroner at transportere en klase bananer ind til markedet. Derinde kan han få fire kroner pr. bananklase. Transporten alene koster altså mere end dobbelt så meget, som det, han kan få for bananerne.

Under optagelserne til filmen kom narkopolitiet ind i Don Saturninos landsby. De ville rykke bøndernes coca op. Som det fremgår af filmen, kæmpede bønderne hårdt mod politiet. Efter optagelserne kom narkopolitiet igen, denne gang med over 50 lastbiler med bevæbnet politi. De tvang Don Saturnino og alle andre i landsbyen til at trække deres cocabuske op. Konsekvensen er, at bønderne nu ingen penge har til at betale for mad. De må leve af afgrøderne på deres marker, indtil de får sået nye cocabuske længere inde i junglen.

Don Saturnino:

Jeg hedder Saturnino Anguela Mancilla. Jeg har seks børn, fire drenge og to piger.

Jeg dyrker coca, ris, majs, bananer, lidt af hvert. Jeg har også lidt jordnødder.

Men coca er det eneste, der giver penge. Det er en sikker afgrøde, den er rentabel og let at sælge. Men bananerne kan vi ikke sælge. Der er alt for langt at slæbe dem. Det kan man ikke.

Vi bor i en fjern afkrog. Her er ingen vej, så vi kan ikke komme på markedet.

Dengang, jeg arbejdede oppe i minerne, var alt godt. Men med et begyndte de at smide os ud.

Til sidst kunne man ikke leve deroppe. De låste minegangene af, der var ingen boremaskiner tilbage, ingen kompressere, det var ikke længere, som dengang selskabet arbejdede. Det var meget trist altsammen.

Men de fyrede altså os allesammen.

Der er jord til os, sagde regeringen. Der er jord i Chaparé. Tag i bare derned, sagde regeringen. Og nogle af os tog direkte herved.

Det er nødvendigt først at se jorden an. Man kan ikke bare tage et tilfældigt stykke jord i junglen. Man er nødt til at undersøge, om det var god eller dårlig jord. Alt var tæt jungle. Der var ingen veje. Vi var selv nødt til at hugge en sti med machete.

Det tog to-tre dage at gå herud fra den nærmeste landsby (Isinuta). Vi måtte sove i junglen og slæbte al vores mad herud på ryggen. Vi levede som dyrene i junglen.

Don Saturnino:

Yo me llamo Saturnino Anguela Mancilla.

Yo tengo ahorita seis, seis hijos, cuatro varones, dos mujeres tengo. Yo cultivo coca, arroz, maíz, plátano también siembro siempre, maní también un poco, todo un poco. Lo único que nos favorece es la coca y la coca nomás es ya rentable y eso dura y es fácil de vender.

Pero mientras el plátano cómo vamos a cargar a tan lejos?, no se puede, sí. Porque estamos en una distancia muy lejos, alejados, y no hay camino tanto como para sacar a los mercados y no tenemos mercados siempre también.

En las minas estábamos trabajando, todo bien era. De ahí uno nomás nos ha empezado a deslocalizar. En los últimos ya no ha habido vida, ya no había vida. Han cerrado llaves a los socavones, ya no había máquinas perforadoras, ya no había compresoras, ya no había tal como estaba trabajando la empresa, sí, sino ha habido un lamento ya también, sí. Así nos han cortado el trabajo.

Pero hay para nosotros tierra en Chaparé nos han dicho el gobierno, y váyanse. Y algunos directamente nos hemos venido inclusive, porque es necesario ver el terreno en el lugar. No es meterse nomás si es buena tierra o no es buena tierra. Estaba monte, ni camino no había, con machete abriéndose teníamos que venir así que sufriendo.

Si a veces dormíamos aquí de Isinuta a este lugar llegábamos en 3 días, 2 días cargados de nuestros viveres que desde afuera nos traíamos. Como los animales del monte teníamos que llegar a este lugar.

Sult og inflation

Det er ikke første gang, at landsbyens indbyggere ikke spiser ordentligt. For 11 år siden drev sulten dem ned i junglen fra minebyerne i Andesbjergene. De er alle tidligere minearbejdere fra tin og sølvminerne i Bolivias højland.

I filmen forklarer Don Saturnino, at livet som minearbejder var godt. Men med et blev de allesammen fyret, minegangene blev låst af og arbejderne fik ingen løn længere. Minerne var ejet af staten og gav den gang underskud, fordi de ikke blev drevet effektivt. Det var i 1985, da Bolivia havde verdens højeste inflation. Det år nåede inflationen op på 24.000% om året. Det vil sige, at når man fik sin løn udbetalt om morgenen, var det om at bruge pengene hurtigt, fordi priserne steg fra time til time.

Økonomien var i ruiner og Bolivia havde en enorm udlandsgæld. Gælden skulle bringes ned og inflationen stoppes. Fordi Bolivia var gået fallit, kunne det kun ske med støtte fra udlandet.

IMF's stramme spilleregler

Når et lands økonomi er ved at bryde sammen, henvender man sig til den Internationale Valutafond, som på engelsk hedder International Monetary Fund, IMF. IMF er en instans, der lægger planer for, hvordan lande med ødelagt økonomi kommer på fode igen. Og hvis landet følger planen, kan det låne penge i de internationale banker - som for eksempel Verdensbanken. Med lånene følger nogle stramme spilleregler, som landet skal overholde.

Et af kravene fra IMF til de ramte lande er, at de skal skære ned på den offentlige sektor, for at spare penge på statsbudgettet. I Bolivias tilfælde betød det, at minearbejderne i statens miner blev fyret. Fra den ene dag til den anden mistede ca. 25.000 minearbejdere deres arbejde. En af dem var Don Saturnino. Han og de andre minearbejdere fik besked af regeringen på, at de bare kunne tage ned i junglen: Der var jord nok.

Don Saturnino og de andre minearbejdere sendte en gruppe mænd ned i junglen for at undersøge området, før de selv rejste afsted med kvinder og børn og deres få ejendele.

Den lille gruppe mænd huggede sig vej gennem den tætte skov. De

fandt sig et område og delte jorden op til de enkelte familier. De tidligere minearbejdere havde ingen forudsætninger for at blive bønder, men da Bolivia ikke har et socialt sikkerhedsnet som det danske, handlede det om at overleve.

Kokainboom

Midt i 1980'erne, da Don Saturnino og hans arbejdskammerater fra minen drog ned i junglen, steg forbruget af kokain i USA eksplosivt. I Europa steg forbruget også, men misbruget i USA er langt større end her. Det skyldes ikke mindst, at crack, en discountudgave af kokain, blev meget populær i USA's slumkvarterer i 80'erne.

Med kokainboom'et steg efterspørgslen på cocablade. Det gav Don Saturnino og de andre tidligere minearbejdere en chance for at overleve.

KOKAIN, CRACK & FREEBASE

Kokain udvindes af cocaplanten.

Crack er kokain, der er forarbejdet, så det kan ryges. Stoffet "freebase" er en anden form for rygekokain, som har samme virkning som crack.

En person på kokain/crack er overaktiv, selvcentreret, dominerende og svær at tale ordentligt med. Efter længere tids brug bliver misbrugeren mistænksom, angst og depressiv hele tiden - ikke kun efter en rus. Der er stor risiko for at udvikle afhængighed af kokain/crack.

Hvis kokain ryges (som crack eller base), indsætter virkningen i løbet af 5-10 sek. og varer normalt 20-40 min. Hvis det indtages gennem næsen (sniffes) indsætter virkningen langsomt, topper i løbet af en halv time og varer samlet 60-90 min.

[Fra Sundhedsstyrelsens pjece 'Stof Fakta']

På den måde kom vi her til Chaparé for at dyrke coca. Dengang sagde regeringen til os, at de aldrig ville snyde os og smide os ud.

Nu vil regeringen alligevel til at smide os ud. Men jeg kan godt garantere, at vi tager ingen steder. Vi kan ikke finde andet arbejde end cocaen, det eksisterer ikke.

Det er derfor, jeg siger, at det er løgn, at vi cocabønder er rige. Vi har ikke engang penge, til at sende børnene i skole. Cocaen giver ikke nok. Vi kan knap nok spise os mætte.

Vi har ingen penge, det er derfor vi siger, at lægen er for dyr. De siger, at lægen er en hjælp, men vi har ikke engang råd til at købe medicin. Nogle gange dør folk herude, fordi de ikke har råd til at betale lægen. De har ikke penge.

Jeg har selv hjulpet min kone med at føde vores børn. Vi har fået seks, så jeg har efterhånden lært at være fødselshjælper. Det er den måde, vi lærer tingene herude.

Faktisk tror jeg, at alle bønder hjælper deres koner med at føde.

For jeg tror ikke, at pengene slår til hos nogen.

De esa manera nos hemos venido a este lugar, al Chaparé a sembrar, a cultivar coca. Entonces esas temporadas nos decían que no les vamos a engañar, ni sacar, ni nada. Ahora, pero nos empiezan otra vez a botar los gobiernos, pero yo, digo siempre que no vamos a salir si no hay otro trabajo ya como la coca, y no hay.

No tenemos. Es por eso nosotros decimos; hay médicos que cobran mucho y dicen que es una ayuda esto, dicen, pero no nos alcanzamos ni al medicamento, nosotros. Por eso a veces por falta de medicamento, por falta de dinero a veces morimos así nosotros.

Como ya tengo 6 hijos, entonces ya he aprendido también como hacer dar, cómo ayudar, sí. Entonces ahí mismo he aprendido ayudarle a mi esposa para que se libre. Sí, así hemos aprendido. Yo creo que toda la gente es así, sí. Porque yo creo que no alcanza a la gente campesina.

Nogle blev stenrige af det stigende stofmisbrug. En af årsagerne er, at IMF's økonomiske plan for Bolivia indebar at mindske bureaukratiet, blandt andet i bankerne. Hvor man for at åbne en konto førhen skulle redegøre for, hvordan man havde tjent sine penge, var der nu ingen, der stillede spørgsmål. Den uheldige bivirkning var, at narkoforbrydere frit kunne åbne konti i bankerne og investere deres ulovligt tjente dollars i lovlige forretninger. Denne hvidvaskning gav Bolivias økonomi en vigtig indsprøjtning af friske narkodollars.

Økonomer, der har forsket i landets økonomi, siger direkte, at IMF's plan i Bolivia kun blev reddet takket være indtægter fra handlen med kokain.

MINEARBEJDERE

Entrevista con Sandro Calvani, líder del programa antidrogas de la N.U.:

¿Cuál es la idea con los productos que sustituyen la hoja de coca?

Bueno la idea de sustituir la hoja de coca, es sustituir un cultivo, es una idea que ya se ha abandonado, ya son cinco años que ya se ha abandonado esa idea. Probablemente porque era una idea bastante naif. La producción de coca para la cocaína es una producción ilícita, entonces no hay manera en la economía moderna de encontrar el producto legal que sustituya el producto ilícito.

El concepto de desarrollo alternativo no es la sustitución de cultivos. Es una sustitución de una economía con estilo de vida, de una vida ilícita entonces violenta, entonces escondida, aislada del resto del desarrollo del país se pasa a una vida normal.

Los cultivos alternativos, son alternativos como alternativa de vida, no pueden ser alternativa a la coca porque nunca un cultivo alternativo puede dar la misma plata por hectárea que por año.

FN

El mismo presidente dijo que el desarrollo alternativo es un fracaso, ¿por qué dijo eso?

Si yo creo que; también comentó inmediatamente después cuando se publicó en la noticia que fue una equivocación la interpretación de su palabra.

De alguna manera se puede decir que tiene razón, porque la comunidad internacional ha invertido una cantidad enorme de plata para bajar el cultivo y no ha bajado el cultivo. Entonces esa plata ha fracasado en su objetivo principal de bajar el cultivo. Por el momento se ha quedado como desarrollo paralelo que sí ha permitido condiciones de vida mejor pero no ha contribuido de manera importante para bajar el cultivo ilícito.

'S FALLITERKLÆRING

- bøndernes fjendebillede nr. 1

I Bolivias jungle driver FN verdens største antinarkotika program. FN forsøger at støtte cocabønderne i at dyrke andre afgrøder end coca. Initiativet er døbt "Alternativ Udvikling".

Men selv efter at have investeret hundreder af millioner kroner i området, er det ikke lykket FN at skabe en indtægtskilde til bønderne, som kan erstatte cocaen. Den 'alternative udvikling' er udeblevet for bøndernes vedkommende.

Der har været korte perioder, hvor nogle bønder med FN's hjælp har eksporteret bananer, te og ananas. Men verdensmarkedets priser på

de varer er ikke stabile. Det har de bønder fået at føle, der lod sig overtale af FN til at erstatte cocabuskene med ananas. Da prisen på ananas faldt, gik de fallit.

Mange af dem er begyndt at dyrke coca igen, blot lidt længere inde i junglen. I filmen om Don Saturnino erkender lederen af FN's antinarkotika program, at det ikke har været muligt at skaffe bønderne en reel erstatning for cocaen.

En dyr fiasko

I filmen ser man klip fra et mejeri, som er placeret midt i junglen. Mejeriet er betalt af svensk ulandsbistand via den svenske Gilead kirke.

Svenskeren, som var leder af mejeriet i begyndelsen, havde en drøm om at forvandle jungleområdet til en stor moderne industripark. Mejeriet var det første skridt på vejen i at udvikle et rigt og frugtbart eksportcenter. Svenskeren tænkte stort, så mejeriet blev bygget til at klare gennemstrømningen af 50.000 liter mælk om dagen, selvom bønderne i området kun producerer 3-4000 liter.

For at sætte gang i produktionen, importerede svenskeren højtydende malkekvæg fra nabolandet Argentina. Eftersom bønderne ingen penge havde, betalte FN for kvæget. Aftalen var, at bønderne skulle betale FN værdien af kvæget tilbage med den mælk, som de solgte til mejeriet.

Interview med Sandro Calvani, leder af FN's antinarkotika program:

Hvad er ideen med de afgrøder, der skal erstatte cocabuskene?

Ideen med at erstatte cocabuskene rent økonomisk er en ide man forlod for fem år siden, formentlig fordi det var en temmelig naiv ide.

Produktionen af coca til kokain er en ulovlig produktion. Derfor eksisterer der i den moderne økonomi ingen mulighed for at finde et legalt produkt, der kan erstatte et ulovligt produkt.

Vort koncept om Alternativ Udvikling er altså ikke at erstatte coca med andre afgrøder.

Konceptet går ud på at skifte livsstil fra en ulovlig, skjult og voldelig livsform, der er isoleret fra udviklingen i resten af landet. Fra den ulovlige livsstil går man over til et normalt liv.

De alternative afgrøder er alternative som livsstil, de kan ikke være en erstatning af coca økonomisk, fordi ingen afgrøde kan give lige så mange penge som cocaen.

Hvorfor har Bolivias Præsident sagt, at den Alternative Udvikling er en fiasko?

Straks efter at udtalelsen blev offentliggjort, sagde han, at hans ord var blevet fortolket forkert. Men på en måde kan man sige at han har ret. Det internationale samfund har investeret enorme summer for at sænke produktionen af coca. Og det er ikke lykkedes.

Så pengene har ikke opfyldt deres primære mål, som er at sænke produktionen af coca.

Indtil videre har man kun opnået en parallel udvikling, som har forbedret levestandarden, men som ikke har sænket coca produktionen væsentligt.

Interview med økonomen, Gregorio Lanza

Hvad har FN opnået her i Bolivia gennem årene i Chaparé?

Hvis man skal lave en afbalanceret vurdering, må man sige at der på nogle områder er sket vigtige

Entrevista con el economista Gregorio Lanza

¿Que ha hecho Naciones Unidas aquí en los años que ha trabajado en Chaparé?

Yo creo que haciendo un juicio equilibrado, ha habido logros importantes de N.U. Por ejemplo se ha avanzado en carreteras, se ha avanzado en la electrificación del Chaparé pero ha habido también muchas fallas. Yo diría que ha habido más fallas de carácter técnico y de la visión del desarrollo, no se han hecho proyectos que tengan impacto económico y social, es decir que permitan generar bastante empleo. En los proyectos agroindustriales había una absorción de 900 familias. Entonces el aporte que ha habido ha sido muy pequeño, las experiencias son de módulos muy pequeños para mostrar un poco al turista que viene, al extranjero, mostrar que hay un interés pero el problema es que no ha habido impacto económico y eso hay que superar ahora. Hay que hacer proyectos grandes, asegurando mercados y llegando a un acuerdo con Estados Unidos y la Comunidad Europea para que compren esos productos en la medida en que debe haber una responsabilidad compartida. La guerra contra las drogas, la sustitución de cultivos no deben cargar no solamente a los países andinos, deben asumir los países europeos y Estados Unidos su propia responsabilidad.

Don Saturnino:

Necesito ayudas del desarrollo alternativo; si pudieramos tener también pero caminos para sacar, para negociar - entonces - no tenemos, no tenemos desarrollo alternativo, ayuda de los gobiernos. Es mentira pero ellos nos dicen que te vamos a ayudar, vamos a dar desarrollo; no nos han dado, no me han ofrecido ninguno. A veces hay un engaño: "Si reduces la coca", le habían dicho a otros sindicatos, recién te vamos a dar la leche, si no reduces, no.

Til gengæld for køerne og kreditten krævede FN, at bønderne rykkede deres cocabuske op. Det gik de med på. Men så døde kvæget. Da svenskeren valgte kvægetype, havde han nemlig ikke taget højde for junglens varme og fugtige klima. Næsten alle køerne døde, kort efter at bønderne havde overtaget dem. Tilbage stod bønderne uden coca og med gæld til FN.

Svenskeren tog hjem til Sverige efter på tre-fire år at have brugt omkring 30 millioner bistandskroner, uden at der kom meget ud af pengene.

Den bolivianske økonom Gregorio Lanza, som er med i filmen, har gennem flere år analyseret økonomien i coca området i junglen. Han mener, at mejeri affæren er et typisk eksempel på, hvordan FN støtter såkaldte "produktive projekter".

Formålet med produktive projekter er at give cocabønderne indtægter fra salg af mælk, bananer, ananas eller andre afgrøder, så de kan erstatte cocaen. Ifølge Gregorio Lanza er kun to procent af bønderne med i de produktive projekter.

Økonomen anklager desuden FN for at bruge alt for mange penge på lønninger til ingeniører, der arbejder med projekterne, samt til indkøb af store biler. I det hele taget, siger han, bruger FN alt for mange penge på bureaukrati.

Fagforeninger imod FN

FN's bedrift i jungleområdet har været at bygge veje og indlægge vand og elektricitet hos cocabønderne. Veje og strøm er nødvendige, hvis jungleområdet i fremtiden skal udvikles. Strømmen skal til, for at få virksomheder i gang, og vejene er nødvendige, for at bønderne kan sælge deres produkter.

FN's vejbyggeri er dog aldrig nået ud til Don Saturnino og tusindvis af andre cocabønder. En repræsentant for FN fortæller, at det skyldes, at Don Saturninos landsby er en af flere, som ligger inde i en nationalpark, hvor man hverken bør dyrke coca eller andre afgrøder. Derfor skal bønderne her ikke have hjælp, mener FN.

Men selv de steder i junglen, hvor FN har arbejdet, er det ikke lykkedes at skaffe bønderne en indtægt, der kan erstatte coca økonomien.

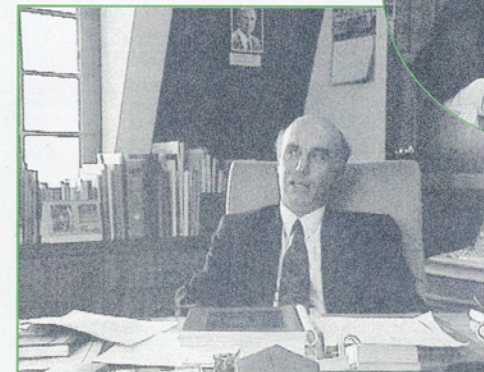
Derfor er mange imod FN. Ikke mindst fagforeningerne, som alle cocabønder er organiseret i. Modstanden skyldes ikke kun, at FN efter flertallets mening har brugt for mange penge på bureaukrati og biler: Bøndernes fagforening søger sin styrke i enheden blandt bønderne. Og det er altid lettere at skabe enhed, hvis man har en ydre fjende. Det har været medvirkende til at gøre FN's arbejde i junglen meget vanskeligt.

Don Saturnino er ikke imod FN. Han vil gerne have støtte til at sælge sine øvrige afgrøder. Men han ved fra de andre landsbyer, hvor bønderne har udryddet coca, at de har tabt penge på at gå med i FN's projekter. En "alternativ udvikling", som bønderne ingen interesse har i.

DON SATURNINO

SANDRO CALVANI, FN

GREGORIO LANZA

fremskridt. Man har nået meget hvad angår vejbyggeri og strømforsyning til landsbyerne i Chaparé.

Men der har også været mange fejl og mangler. Fejlene har dels været tekniske, men også i synet på hvad udvikling er. Man har ikke lavet projekter, med økonomisk og social effekt. Det vil sige projekter, der skaber jobs. I landbrugsprojekterne har der deltaget omkring 900 familier. (Man regner med, at der i alt er 50.000 familier, der lever af cocadyrkning dvs. i alt 2 % deltager i projekterne.) Den reelle støtte til bønderne har altså været meget lille.

Projekterne er små modelenheder, så man har noget at vise frem til turisterne og de andre udlændinge, der kommer på besøg.

Problemet er, at projekterne ikke har haft nogen økonomisk effekt og det skal overvindes nu. Man må lave store projekter, sikre markeder for afgrøderne og nå til en aftale med USA og EU om at købe disse afgrøder. Ideen er, at der er en delt ansvarlighed. Krigen mod narko, erstatningen af coca med andre afgrøder kan vi i Andeslandene ikke klare alene. De europæiske lande og USA må påtage sig deres del af ansvaret.

Don Saturnino:

Jeg har brug for hjælp fra den Alternative Udvikling. Hvis vi kunne få veje herud, så vi kunne komme til at handle med vores afgrøder, ville det være godt. Men vi har ingen veje. Vi har ikke fået nogen hjælp fra den alternative udvikling, fra regeringerne. Det er løgn, når de siger det. De siger at de vil hjælpe os. "Vi skal give dig udvikling" siger de. Men de har ikke givet os noget. De har ikke tilbudt mig noget. Nogle gange snyder de folk. De har sagt til folk i nogle af de andre landsbyer, at hvis de udrydder deres coca, så får de hjælp. Hvis de ikke udrydder cocaen, får de ingenting.

Coca: GUDS GAVE

- godt mod dårlig mave

For indianerne i Andesbjergene er coca en hellig plante. Coca bliver brugt i alle religiøse ritualer, og folk både tygger og laver te på bladene. Herhjemme kan vi smage cocaen i CocaCola. Cocabønder og mange forskere vil lovliggøre brugen af coca.

Indianerne i højlandet tygger coca hver dag. Cocabladene indeholder alkaloider, som får kroppen til at producere flere røde blodlegemer. De røde blodlegemer transporterer ilt rundt i blodet. Det gør det lettere at arbejde i de iltfattige bjerge, fem tusinde meter over havets overflade.

FOTO: STEFFEN V. KNUDSEN

Indianske bønder går rundt med en karakteristisk bule af cocablade i kinden, når de arbejder. Den samme slags bule er fundet i lerfigurer, som arkæologer har dateret til at være fire tusinde år gamle. Det er den ældste kendte brug af coca.

Mellem seks og otte millioner sydamerikanere tygger dagligt cocablade, ligesom deres forfædre har gjort det i tusinder af år.

Allerede da de første spaniere for næsten 500 år siden nåede frem til Andesbjergenes østlige skråninger, skuede de ud over stejle bjergsider, plantet til med coca. Bladene var hellige for Andesbjergenes herskere, inkaerne.

I deres naturlige form er cocablade både sunde og nærende. Bladene bliver solgt som coca te i filterposer, tandpasta, shampoo, hudcreme, coca vin og mange andre dagligvarer.

I Bolivia er det lovligt at dyrke cocablade i ét lille afgrænset område på i alt 12.000 hektarer på bjergskråningerne i Los Yungas, langt fra hvor Don Saturnino bor.

Dulmer djævelen

Siden spanierne kom til Sydamerika, er den officielle holdning til coca skiftet flere gange. Først mente de spanske præster, at coca havde med djævledyrkelse at gøre, så de forbød coca-tygning.

Siden gik det op for spanierne, at indianerne var meget mere effektive som slaver i minerne, hvis de fik lov at tygge coca ved arbejdsdagens begyndelse. Med coca-klumpen i kinden kunne de holde til at arbejde meget længere. Ud over den større produktion af røde blodlegemer skyldes det, at cocaen udvider lungekapaciteten og dæmper fornemmelsen af sult og træthed.

Dengang var minearbejdere på arbejde i to døgn af gangen: Arbejderne skulle ikke spille tiden med at klatre op og ned af de dybe mineskakter for ofte.

De indianske slaver i minerne tyggede coca i pauserne og sov kun meget lidt. Til gengæld døde de ofte af overanstrengelse, inden de blev 35 år. Spanierne tjente gode penge på cocaens virkninger, så de ophævede kirkens forbud mod at tygge bladene.

Nede i gangene i de miner, der overlevede Bolivias økonomiske krise i midten af firserne, spiller cocabladene stadig en vigtig rolle. Ifølge indianernes tro eksisterer Gud ikke i de mørke gange. Djævelen er minernes hersker, og for at stille ham tilfreds, skal arbejderne ofre cocablade sammen med håndrullede cigaretter og ren sprit.

FOTO: STEFFEN V. KNUDSEN

Hver fredag samles arbejderne foran lerfigurer af djævelen for at udføre ritualet. Hvis de ikke ofrer coca nok, nedkaster djævelen alverdens ulykker over dem. De kan risikere at falde ned og brække et ben, eller måske styrter mineskakten sammen over dem.

Hvis djævelen derimod får rigeligt med coca, viser han sig for minearbejderne nede i skakterne og fortæller dem, hvor de kan finde mineraler.

De indianere, der dyrker kartofler og højlandshvede i Andesbjergene bruger også coca i deres religiøse ritualer. De ofrer ikke til djævelen, men til Moder Jord. Hun skal have en ordentlig portion coca, sukkerstads, alkohol og cigaretter for at være godt tilpas.

Hvis hun derimod er vred, nedkaster hun forbandelser over markerne, så afgrøderne enten bliver ødelagt af hagl og uejr eller tørke.

Freud og CocaCola

Også herhjemme kan vi få en smagsprøve på cocaen. Cocablade er den aktive ingrediens i CocaCola. Kokainen er dog fjernet fra cocabladene, inden de bliver blandet i drikkens hemmelige opskrift.

Men sådan har det ikke altid været. Da CocaCola første gang kom på markedet i 1886, blev drikken netop markedsført som en opkvikker. Det aktive middel var kokain. Dengang var kokain helt legalt og havde mange berømte brugere.

Psykiateren Sigmund Freud var en af de store fortalere for kokain. Han skrev en bog om sin brug af stoffet. Men med tiden opdagede Freud, at kokain er vanedannende. Og da en af hans venner døde efter at have sprøjtet sig med kokain, gik det op for ham, hvor farligt stoffet kan være. Freud skiftede holdning og talte og skrev fremover imod enhver brug af stoffet. Kokain blev fjernet fra CocaCola i 1903.

Et naturligt lægemiddel

Cocaen er stadig et lægemiddel i Andesbjergene. Coca te bruges eksempelvis mod dårlig mave. En lang række forskere har undersøgt cocaens virkninger og deres konklusioner er, at cocaen er sund og nærende.

Derfor vil nogle forskere have den fjernet fra FN's sorte liste over narkotiske stoffer. Hvert år i april diskuterer FN listens indhold. Op gennem 1990'erne har snakken om at legalisere cocaen præget det årlige møde.

Enkelte mødedeltagere, især USA's repræsentant, mener, at cocaen skal blive på listen. Argumentet er, at man er bange for en udbredelse af kokainen, såfremt coca legaliseres.

Vrøvl, siger tilhængerne af cocabladenes legalisering. Tværtimod vil cocabønderne få en fast lovlig indtægt, hvis de kan eksportere blade til eftermiddagsteem i USA og Europa. Det vil gøre dem mindre afhængige af pengene fra den ulovlige kokainhandel.

Men uanset hvad FN beslutter, kan man regne med, at så længe misbrugere i USA og Europa betaler op til 800 kroner for et gram kokain, vil fattige bønder i Sydamerika dyrke cocablade. Uanset om det er lovligt eller ej.

KOKAIN OG KRIG

Don Saturnino:

Yo vivo de mi coca, sí. Yo no, tampoco yo no hago trabajos turbios. Sí, ni conocemos siquiera, es mentira. Si yo hubiera trabajado en trabajos turbios yo hubiera tenido buenas casas. Pero ellos nos tratan por ricachos, por buenos que tenemos, pero aun eso no tenemos nada. A veces no tenemos ni unos asientos para sentarnos. Por eso digo que es mentira que los cocaleros son ricos, no nos alcanza ni para mandar al colegio, sí, no nos abastece ni la coca tanto. Apenas nos abastece para nuestros estómagos.

Nos tratan por narcotraficantes pero no somos narcotraficantes. La coca no es daño, no es de

Kampen om Sydamerikas kokain handler også om korruption, magtmisbrug og storpolitik. Bolivias narkopoliti er støttet af og samarbejder med narkopolitiet i USA. Mens USA således på den ene side støtter kampen mod kokain, fortæller mange vidner, at landets efterretningstjeneste, CIA, har finansieret blodige krige med narkopenge.

Det bolivianske narkopolitis kamp mod kokainen, går hovedsageligt ud på at rykke cocabuske op og af og til ødelægge små, primitive laboratorier, hvor cocaen omdannes til kokainpasta; det første led i en lang række kemiske processer for at fremstille kokain. Indsatsen støttes af det amerikanske narkopoliti, DEA.

Den tidligere leder af narkopolitiet, General Simon Sejas anklager i filmen bønderne for at fremstille narko. Han fortæller ikke om de mange sager, hvor hans egne folk er blevet taget i handel med kokain. Mange slipper uden straf på grund af deres forbindelser i Bolivias korrupte politi og retsvæsen.

Generalen blev selv degraderet kort tid efter interviewet til filmen. Et boliviansk fragtfly blev ransaget under en mellemlanding i nabolandet Peru og viste sig at have 4.100 kg. kokain ombord. Kokainen blev fundet i pakker, der var blevet kontrolleret af narkopolitiet i Bolivias hovedstad, La Paz, hvor General Simon Sejas har hovedkvarter.

FOTO: STEFFEN V. KNUDSEN

Don Saturnino:

Jeg lever af min coca. Jeg gør ikke noget ulovligt. Jeg ved ikke engang hvad kokain er. Det er løgn, hvis de påstår det.

Hvis jeg havde begået ulovligheder, ville jeg have haft et flot hus.

Men alligevel behandler de os, som om vi var stinkende rige.

Men vi har ingenting. For eksempel har vi ikke engang stole at sidde på. De behandler os, som vi var narkoforbrydere, men vi er ikke narkoforbrydere. Coca er ikke spor skadeligt. Det er det på ingen måde. Vi er ikke narkoforbrydere.

Hvis det ikke var for cocaen, kunne vi slet ikke leve her i Chaparé.

Narkopolitiet (NP) visiterer en bonde (B):

NP: Du tager os med derhen, hvor I laver narko.

Og I løber lidt i forvejen, også dig.

B: Jeg har fundet dunken lige heroppe.

NP: Tag det helt roligt. Nu følger du med, uden et ord, hvis du vil undgå problemer.

NP: Der er flydende kokain i dunken.

B: Jeg har bare fundet dunken heroppe.

Jeg er bare på vej ned til floden for at vaske mig, derfor har jeg dunken med.

NP: Hvor har du fundet den?

B: Jeg har fundet den lige heroppe. Jeg arbejder i landbruget.

NP: Hvad slags landmand er du, du har ikke engang jord under neglene.

ninguna manera, no, nosotros no somos narcotraficantes. Si no fuera por la coca mejor no estaríamos viviendo ya nosotros aquí en Chaparé.

La policía antinarcóticos (PA) visita a un campesino (C):

PA: ¿Nos vas a llevar al lugar ya? Hacme un favor ¿sí? me va hacer el favor; un poquito avance, avance, Ud. también vaya.

Me vas a llevar al lugar.

C: Aquisito me he encontrado.

Vamos callado, sí. ¿En que trabajas?

Abgua Rica. Lavando me estoy llevando de aquí abajo, aquí abajo.

PA: ¿Dónde se encontro?

C: Aquí arriba nomás; trabajo en agricultura.

PA: A ver traiga su mano?, Iqué agrícola, Ud. no tiene nada.

Simon Sejas, general

En todos nuestros operativos contamos con el respaldo y la cooperación en cuanto se refiere a inteligencia con los miembros de la DEA, organismo que está en la Embajada de los Estados Unidos de Norteamérica. Nosotros en todas nuestras unidades como en el caso de UMOPAR Chaparé, tenemos nuestros elementos de inteligencia que en coordinación con agentes de la DEA, detectan los diferentes blancos. Existen miles y miles de pozas en todo el Chaparé.

Los campesinos se dedican a la elaboración de la pasta base de droga. Es cierto que no es la totalidad de los campesinos que se dedican a esta actividad.

Generalen blev tvunget til at gå af som leder af narkopolitiet, men er nu med i en rådgivende gruppe, der styrer narkopolitiet.

En stenrig forretningsmand blev udpeget som sagens hovedmand, og der blev rejst tiltale imod ham. Det bolivianske parlament nedsatte en kommission, der skulle undersøge smuglersagen.

Oppositionspartierne mente, at Generalen og forretningsmanden blev ofret, for at beskytte folk endnu højere oppe i systemet. De pegede på Bolivias indenrigsminister som den hovedansvarlige.

Regeringspartiet mente imidlertid, at punktum i sagen var sat med degraderingen af Generalen og retsforfølgelsen af den rige forretningsmand.

Sagen bliver formentlig aldrig opklaret til bunds. De bolivianske medier følger narkosager nøje i et stykke tid, siden mister de interessen, og de skyldige bliver ofte sat på fri fod før tid. Med sig har de formuer, de kan leve godt af resten af livet.

Eksempelvis har Bolivias største kokainforbryder gennem tiderne, Roberto Suarez, så mange penge, at han har tilbudt at betale Bolivias samlede gæld til udlandet, hvis han kan slippe for straf.

CIA og kontraerne

Kigger man udenfor Bolivias grænser, har handel med kokain betalt utallige forbrydelser, hvor ansatte i instanser fra vestlige landes regeringer

GENERAL SIMON SEJAS

har været indblandet.

Den største sag er måske 80'ernes borgerkrig i Nicaragua, hvor USA via sin efterretningstjeneste - CIA - bekæmpede det daværende venstreorienterede styre.

I høringer i den amerikanske kongres er det bevist, at store dele af krigen i Nicaragua blev finansieret af penge fra handel med kokain.

Det er ikke bevist, at CIA har været direkte indblandet i narkohandlen. Men CIA har i adskillige tilfælde dækket over store narkoforbrydere, så de frit kunne hente kokain i Sydamerika og bytte stoffet for våben i USA. Våbnene blev fløjet til Mellemamerika og brugt af de USA-støttede kontraer i deres kamp mod det venstreorienterede styre i Nicaragua.

Den engelske avis The Independent skriver om CIA og kokainen: "Ved at skabe forsyningssystemet til kontraerne, åbnede USA en adgangsvej for narkoen til USA."

The Independent har en tidligere CIA-officer som kilde.

I oktober 1996 forklarede den amerikanske advokat Jack A. Blum til det amerikanske Senat, at den amerikanske regering op gennem 1980'erne havde beskyttet narkoforbrydere, for at kunne gennemføre krigen mod Nicaraguas regering.

Advokaten har undersøgt forholdet mellem kontraer, kokain og CIA i årevis. Han er en i en lang række af advokater og politikere, der afslørede forbindelsen mellem CIA og kokainen. Jack A. Blum har haft store vanskeligheder med sine officielle undersøgelser af de enorme kokain-smuglerier. Vanskelighederne skyldes, at højtstående ansatte i den nord-amerikanske administration blokerer for undersøgelserne. Vidner bliver holdt skjult, dokumenter ødelagt og offentligt ansatte bliver forbudt at tale med de kommissioner, der skal undersøge ulovlighederne.

Alt tyder på, at CIA og andre regeringsinstitutioner gør alt for at hindre, at deres engagement i sagen bliver afsløret. Ingen ansvarlige i CIA bliver straffet.

Afsløringer af denne art kommer sjældent til offentlighedens kendskab i Bolivia. Men historierne sætter kampene mellem cocabønder og narkopoliti i perspektiv.

Historien om CIA og kokainen kan læses mere udførligt i Mellemfolkeligt Samvirkes magasin, Kontakt nr. 4 1996/97: "CIA afsløret som stormugler af kokain". Artikel af Steffen Knudsen og Hanne Barslund.

General Simon Sejas,

daværende leder af Narkopolitiet:

Under alle vore operationer i junglen arbejder vi med samarbejde og information i efterretningsøjemed fra medlemmer af det amerikanske narkopoliti, DEA, som holder til i den amerikanske ambassade.

I alle vore enheder i landet - også i Chaparé - har vi vores efterretnings-officerer, som, i samarbejde med agenter fra det amerikanske narkopoliti, indkredser de forskellige mål.

Der eksisterer tusinder og atter tusinder af primitive kokainlaboratorier i Chaparé. Nogle bønder i Chaparé fremstiller narko. Men det er sandt at ikke alle bønderne beskæftiger sig med det.

FOTO: STEFFEN V. KNUDSEN

"Jeg må desværre sige, at kampen mod narko er præget af grove overtrædelser af menneskerettighederne", siger Juan del Granado, præsidenten for det bolivianske parlaments menneskerettigheds-kommision. Interviewet med ham finder sted en aften, efter kamp mellem bønder og narkopoliti i Don Saturninos landsby.

Juan del Granado har talt med narkopolitiet og folk fra landsbyen om urolighederne. I filmen fortæller han om resultatet af sine undersøgelser.

"Mænd, kvinder og unge fortæller, at politistyrkerne har gasset alle her intenst med tåregas. De har anholdt et halvt hundrede mennesker i landsbyen, som er blevet løsladt her til aften. De anholdte er blevet truet, presset og tævet."

Juan del Granado er det eneste medlem af Bolivias parlament, der taler kritisk om narkopolitiets overtrædelser af menneskerettighederne. Han rejser ofte ind i junglen, når der har været kampe. Og hvis en bonde er død, undersøger Juan del Granado personligt sagen.

Juan del Granado står ikke alene med sin kritik. Amnesty International og menneskerettighedsgruppen America Watch påtaler med jævne mellemrum likvideringer og andre overtrædelser af menneske-rettighe-derne som følge af kampen mod coca.

Selvforsvar eller mord

Et af eksemplerne er en bonde, der blev skudt af en politibetjent med en M-16 maskinpistol. Narkopolitiets forklaring på hændelsen var, at bonden sammen med en nogle af sine naboer bevæbnet med macheter var gået til angreb på en gruppe politifolk. En af betjentene skød den fremstormende bonde i brystet. "Selvforsvar", sagde Narkopolitiet.

Siden blev bonden imidlertid obduceret og det blev klarlagt, at han var død af et skud i ryggen. Narkopolitiet ændrede nu forklaring og sagde, at der var blevet skudt hen over hovedet på bonden, men at kuglen havde ramt en gren og var fløjet tilbage i ryggen på bonden.

På trods af den absurde forklaring blev sagen ikke undersøgt yderligere.

I et andet tilfælde trængte en gruppe politifolk ind i hytten hos en bonde. Hans nabo hørte skrig, der brat blev stoppet af et skud. Naboen

Don Saturnino fortæller om den seneste nats problemer med narkopolitiet:

Vi har meget store problemer for tiden. Vi har måttet forsvare os, fordi vi har set, hvordan narkopolitiet har rykket coca op her i nærheden. Derfor har vi reageret. Vi er bange for, at de har en plan, om at rykke vores coca op også. Derfor har vi blokeret vejene, for at forberede os til at forsvare vores ret og vores familiers levebrød. Vi forsvare os med de våben, vi har, vi har lavet spyd af træ og den slags våben.

Cocabonden i rød sweater:

Lørdag aften omkring ved halv otte tiden hørte vi skudsalver fra narkopolitiets forskellige automatiske våben.

Vi samlede os, for at komme ind i landsbyen og finde ud af, hvad der skete. Vi gik fredeligt ned mod landsbyen, men politiet åbnede ild, de skød med deres våben, og bagefter forsøgte de at anholde os. Men det var ikke retfærdigt, vi kom fredeligt derned. De kom imod os med tåregas og jagede os rundt. Vi vidste ikke, hvad vi skulle gøre.

Kvinden, der viser sine bryster:

Jeg stillede mig op ved siden af en løjtnant, eller hvad han nu var. Jeg tog coca frem fra lommen og begyndte at tygge. Mens jeg puttede coca i munden, spurgte jeg ham, hvorfor de satte vores egne børn til at dræbe os? Til at dræbe deres egne forældre.

Han svarede: hvorfor har I lavet blokaden, hvem har givet jer ordre til det?

To soldater hev fat i mig. "Forbandede luder, du følger med her," sagde de. Jeg tog mine bryster frem, (og sagde) slå mig ihjel, jeg vil dø. Du er min

Don Saturnino relata los problemas que tuvieron anoche con la policía antinarcóticos:

Han pasado los problemas muy graves por este lugar, ha sido una defensa, hemos visto que los UMOPARES o sea los policías estaban entrando sacando cocas. De esa forma nosotros hemos podido reaccionar ya pensando que iban a sacar

VOLD OG UNDERTRYKKELSE

- bøndernes menneskerettigheder overses

Menneskerettighederne overtrædes i Bolivias cocakrig. Det erkender selv parlamentets talsmand på området. Når narkopolitiet går i aktion for at rykke bøndernes coca op, forsvare bønderne sig med stokke, sten og spyd. Kampene mellem bønder og narkopoliti er ofte hårde og blodige.

todo y de esa manera hemos empezado a bloquear caminos y siempre prepararse también defenderse nuestro derecho, nuestro sustento familiar. Nosotros nos hemos defendido también así con lo que tenemos, nos hemos preparado lanzas de chanca y con esas armas. Sí.

Campesino en suéter rojo:

"Ha pasado el día sábado en la noche a promedia a las 7 y media a ocho, ya se escucharon los disparos, ráfagas de los UMOPAR como se llama la policía ecológica, luego nosotros aquí nos concentramos y de aquí nos fuimos a saber qué es lo que estaba pasando.

Cuando así pacíficamente en marcha entramos al pueblo de Aroma y cuando ya estuvimos entrando los policías han empezado a disparar con sus armamentos y luego nos quisieron detener ahí. Pero eso no ha sido lo justo, nosotros hemos venido así pacíficamente. Los del otro lado ya llegando, llegando con gases lagrimógenas nos han botado a un lado a otro lado, nosotros no sabíamos qué hacer."

La mujer que muestra sus senos:

"Yo me encontré con un teniente o qué será, no sé, yo me puse a picchar mi coca. Así saqué de mi bolsillo coca y me puse a picchar esa coca al lado de él mismo me puse a mi boca a mascar y le dije: ¿por qué nos están mandando a nuestros propios hijos para que nos maten, es decir, claro para matarnos a sus propios padres, a su madre?, por qué lo han hecho, cuando dije: ¡Para qué han hecho ustedes el bloqueo!, ¡quién les ha ordenado!; dos soldados me agarraron así: ¡Carajo puta! Vas a ir por delante.

Quien misma soy compañeros, yo me saqué, me saqué hasta mis senos, maténme, quiero morir, vos eres mi hijo, quiero que me mates, ahí estoy,

skjulte sig og så, hvordan soldaterne slæbte af med en blodig sæk, hvor et af bondens ben stak ud.

Naboen tog kontakt til fagforeningen, der igen kontaktede menneskerettighedskommissionen.

I første omgang benægtede narkopolitiet ethvert kendskab til sagen. Siden præsenterede narkopolitiet en obduktionsrapport, der beskrev, at bonden var blevet skudt på 50 meters afstand. Bondens naboer og familie forsøgte at få foretaget en ny obduktion. De kørte rundt med det mishandlede lig, men ingen læge turde lave en ny rapport. Lægerne i området var bange for repressalier fra narkopolitiet, hvis de var med til at klarlægge den virkelige dødsårsag.

Først da Juan del Granado greb ind, blev en ny obduktion lavet, og det blev bevist, at bonden var blevet gennembanket med flere bræk-kede lemmer til følge. Derefter havde han fået stukket en M16 maskinpistol i munden, og der var blevet trykket af. Sagen medførte en skandale i aviserne, og narkopolitiet anholdt lederen af den patrulje, der havde aflivet bonden.

Patruljelederen blev sat i fængsel i politiets hovedkvarter i hovedstaden La Paz. En dag flygtede han, hjulpet af sine kolleger. Siden har ingen set noget til ham og ingen er blevet straffet i sagen. Heller ikke den læge, der lavede den første, falske obduktionsrapport.

Falske anklager

Fængslerne i Bolivia er overfyldte med bønder og andre, der er anklaget for især mindre overtrædelser af narkolovgivningen.

I 1996 sad 2222 mennesker fængslet på den konto. Det er 40% af alle fanger i Bolivia. Ifølge de menneskerettighedsorganisationer, der har kig på Bolivia, har mange af disse folk aldrig været stillet for en dommer. Når og hvis det sker, skal de, som anklagede, selv bevise deres uskyld. Det er imod al international retspraksis, men kendetegnende for Bolivias narkolovgivning.

Anholdelser har ofte politiske undertoner i Bolivia. Mange fagforeningsledere fængsles eksempelvis, for at undgå at de organiserer bønderne.

Kort tid efter kampene mellem bønder og narkopoliti i Don Saturninos

FILMOPTAGELSER MED FORHINDRINGER

Filmholdet, der optog "Don Saturnino og Cocakrigen" havde ved flere lejligheder problemer med at komme til at arbejde. Når narkopolitiet var i konflikt med bønderne, blev holdet forhindret i at filme.

Først fik holdet besked af narkopolitiet på at holde sig ude af Don Saturninos landsby i to dage, da der skulle være en vigtig operation. Det er ulovligt at forbyde pressen adgang til en landsby, blot fordi narkopolitiet skal rykke coca op. Alligevel blev vejen til Don Saturninos landsby spærret, og filmholdet kunne ikke komme ind.

Et par dage efter holdt alle lederne af cocabøndernes fagforeninger møde. Filmholdet var til stede, for at få et interview med en af dem. Interviewet blev aldrig til noget, for mødet blev afbrudt af omkring 100 sværtbevæbnede betjente fra narkopolitiet. De anholdt samtlige ledere. Igen var det umuligt at filme. Civile agenter stoppede med magt filmholdet.

Dagen efter lykkedes det endeligt at køre næsten hele vejen til Don Saturninos landsby. Men to kilometer før landsbyen blev filmholdets bil stoppet af en gruppe politifolk.

Stedet, hvor holdets bil blev stoppet, var oversået med patronhylstre og vejen var sølet til i blod. En bonde var blevet dræbt og flere såret. Politifolkene løb i grupper og ledte efter flere bønder. Filmholdet fik besked om ikke at starte kameraet og i stedet fordufte i en fart. Heller ikke ved den lejlighed blev der filmet.

Inden optagelserne havde narkopolitiet lovet, at filmholdet kunne få en tur med helikopter, for at filme, hvor de ville i cocaområdet. Men det lykkedes aldrig at få flyveturen. I de 14 dage filmholdet opholdt sig i junglen, dukkede nye problemer hele tiden op. Ifølge narkopolitiet var der enten ingen disponible helikoptere, eller også ville piloterne ikke have holdet med.

En officer lovede at give den egentlige årsag til hvorfor filmholdet aldrig kom op at flyve. Til gengæld for den oplysning krævede officeren anonymitet.

"Den amerikanske ambassade har givet skriftelig ordre til lederen af narkopolitiet, om at i under ingen omstændigheder må komme med i helikopterne," sagde officeren.

"Amerikanerne styrer alle vores operationer og beslutter alt. De ved at bønderne får tæv og dør i operationerne. Det vil amerikanerne ikke have på film," sagde officeren fra narkopolitiet.

søn og jeg vil at du dræber mig. Slå mig ihjel.

Soldaten sagde til mig, at jeg skulle løbe. Jeg løber ikke, sagde jeg, I slår mig bare ihjel. Jeg vil dø her. Bagefter gik politisoldaterne ind i husene og stjal penge fra vores tasker. De tog alt med.

Juan del Granado, parlamentets menneskerettighedsrepræsentant, fortæller om overtrædelserne af menneskerettighederne i Don Saturninos landsby:

Der har været vejblokader og en dynamit-eksplosion på vejen. Som følge af eksplosionen har der beklageligvis været voldsom undertrykkelse fra politiets side.

Mænd, kvinder og unge fortæller, at politistyrkerne har gasset alle her intenst med tåregas. De har anholdt et halvt hundrede mennesker i landsbyen, som er blevet løsladt her til aften. De anholdte er blevet truet, presset og tøvet.

De anholdte har været holdt fanget under åben himmel natten over, de har ikke fået noget at spise det meste af dagen, de har fået bank.

Det er desværre ikke noget nyt. Det foregår hele tiden i Chaparé.

Jeg må desværre sige, at kampen mod narko er præget af grove overtrædelser af menneskerettighederne. Det er situationen i generelle træk.

Her er der flere sårede. Fire er blevet evakueret til den nærmeste by. Vi har en lang liste på 15-20 forsvundne. Ingen ved, hvor de er.

¡matenme! Y el soldado me dijo: señora recorra. ¡No voy a recorrer, me van a matar, voy a morir aquí y así!

Después comenzaron a entrar los leopardos y han sacado de todas las mochilas los dineros que tenían, llevaron todo.

Juan del Granado, representante de los derechos humanos en el parlamento, relata las violaciones a los derechos humanos en el pueblo de Don Saturnino:

Ha habido bloqueos, se habla de un dinamitazo que se había producido en el camino y a consecuencia de ello se ha producido lamentablemente una represión indiscriminada. Las denuncias que hemos recogido, reitero de parte de hombres, de mujeres, de jóvenes, es que las fuerzas policiales habrían gasificado de manera intensa la población, habrían detenido a un medio centenar de personas por lo menos que han sido liberadas en las últimas horas aquí en Aroma. Pero que habrían sufrido golpizas, una serie de presiones, de vejámenes, hemos conocido que las personas que han estado detenidas han estado por lo menos una noche aquí a la intemperie, han sido privadas gran parte del día alimentos, han sido golpeadas. Lamentablemente esta es una situación que está produciéndose de manera permanente en el Chaparé, no es una situación nueva tengo que decirlo con gran pesar, la lucha contra el narcotráfico está revestida de graves irregularidades, de violaciones a los derechos humanos, esta es la situación en términos generales; También hemos conocido que hay varios heridos por lo menos acá hay cuatro heridos que han sido evacuados al parecer a Cochabamba y tenemos una larga lista de por lo menos 15 ó 20 personas desaparecidas. No se sabe el paradero de ellos.

landsby, anholdt narkopolitiet landsbyens fagforeningsleder, en coca-bonde ved navn David Herrera.

David Herrera blev først anklaget for at have seks kokainlaboratorier på sin jord. Narkopolitiet havde to vidner, der sagde, at de havde solgt David Herrera kemikalier til at fremstille kokain. Men da en dommer krævede at se beviser, havde narkopolitiet ingen. I stedet blev David Herrera anklaget for at have smidt dynamit efter narkopolitiet på en

nærmere angivet dato i juni 1995. Men også den anklage faldt til jorden, da David Herrera kunne bevise, at han den dag sad fængslet i en af narkopolitiets celler.

Samtidigt meddelte de to mænd, der havde vidnet mod ham, at de havde fået penge af narkopolitiet for at opfinde historien om kemikalierne.

Narkopolitiet fandt straks to nye vidner, der også sagde, at de havde solgt kemikalier til David Herrera. Efter syv måneder indrømmede de nye vidner, at de også var blevet presset af narkopolitiet til at vidne falsk. Først da blev David Herrera sat på fri fod igen.

Økonomen Gregorio Lanza, ekspert i kokainproblematikken, giver sin udlægning af urolighederne i Don Saturninos landsby:

Hvad er resultatet af de seneste operationer i Nationalparken Isiboro Securé?

Narkopolitiet har ryddet to hektarer med såbæde. Såbædet er det sted, hvor man har de små cocaplanter, som er klar til at blive plantet ud. Man har altså ryddet to hektarer såbæde, som kunne være blevet til 4-5 hektarer cocabuske.

Men der har været ekstremt meget vold. Der er et dødsfald, en anden er meget alvorligt såret, der har været mere end 200 tilfangetagne.

Politiet har overfaldet landsbyer, og det skaber en spiral af vold.

Krigen mod narko bygger på USA's samlede politik for Latinamerika. Den nordamerikanske administration har en geopolitisk, økonomisk og militær strategi for narkoproduktion i Latinamerika.

I dokumentet med USA's anti-narkostrategi, som Clinton administrationen godkendte sidste år, udpeger man klart Latinamerika som geografisk centrum for krigen mod narkoen.

I Bolivia er strategien klart udformet som en krig mod bønderne. Man undertrykker vilkårligt. Man tager bønder til fange, man misbruger kvinder og mishandler børn og gamle.

Man burde i stedet lave en intelligent politik, hvor man skelner mellem narkoforbrydere, narkohandlere på den ene side og så bonden på den anden.

Krigen mod narko vil ikke lykkes i Bolivia, for det er en krig mod cocabønderne.

Det eneste, man får ud af krigen, er at ødelægge stabiliteten i området og endda true den politiske stabilitet i landet.

El economista Gregorio Lanza, experto en la problemática de la cocaína, da su opinión sobre los incidentes en el pueblo de Don Saturnino:

Como es el saldo de los operativos en el Parque Isiboro Securé?

En términos de erradicación de almácigos han erradicado dos hectáreas de almácigos. Almácigos son los lugares donde la planta pequeña está madurando para trasladarla a otro lado, se han erradicado dos hectáreas de almácigos que eso puede servir para 4 ó 5 hectáreas de hoja de coca.

Pero ha habido un nivel de violencia muy, muy grande. Hay uno muerto, otro que está gravemente herido, ha habido más de 200 presos, y ha habido una especie de progrom es decir una especie de asaltos a poblaciones por parte de la policía y esto genera una situación de violencia muy grave.

La guerra contra las drogas es, es toda una visión estratégica, geopolítica, económica, militar de la administración norteamericana en relación al tema de la producción de drogas en América Latina.

En el documento de la Estrategia Nacional Antidroga, aprobado el año pasado por la administración Clinton, ellos definen muy claramente el escenario geográfico de la guerra contra las drogas y señalan que ese escenario es América Latina. Y en Bolivia está claramente diseñada una estrategia en el último año, una estrategia de guerra contra el campesino donde se hace una política de represión indiscriminada. Se toma presosa campesinos, se abusa a mujeres, se abusa a niños, se abusa a ancianos es decir no hay una política de inteligencia que debería diferenciar realmente al narcotraficante, al comerciante de drogas con el campesino. Por eso es que esta guerra en Bolivia no va a tener éxito porque es una guerra contra el campesino productor y lo único que hace es violentar, desestabilizar la zona, inclusive poner en riesgo la propia estabilidad democrática del país.

"Jeg slap kun ud, fordi fagforeningen via aviserne kunne skabe opmærksomhed om min sag. Alle de andre uskyldige, der sidder i fængsel, slipper ikke så let," fortæller David Herrera.

Ingen i narkopolitiet er som følge af sagen blevet anklaget for at fabrikere falske beviser eller vidneudsagn.

USA: Ingen kursændringer

Bolivias narkopolitistyrke blev oprindeligt dannet af det nordamerikanske narkopoliti, DEA. DEA træner og udstyrer bolivianerne. Alle uniformer, helikoptere og våben er betalt med nordamerikanske midler.

Da USA's ambassadør i Bolivia, Curtis Kamman i filmen bliver konfronteret med det bolivianske narkopolitis overtrædelser af menneskerettighederne, kan han "ikke få øje på noget seriøst problem".

Kokain problemet i USA er alvorligt og den amerikanske regering går meget langt for at vise, at den gør noget ved det. USA's ambassadør erkender, at kampen mod coca indtil videre har haft en begrænset effekt. Alligevel mener han, at den skal fortsætte:

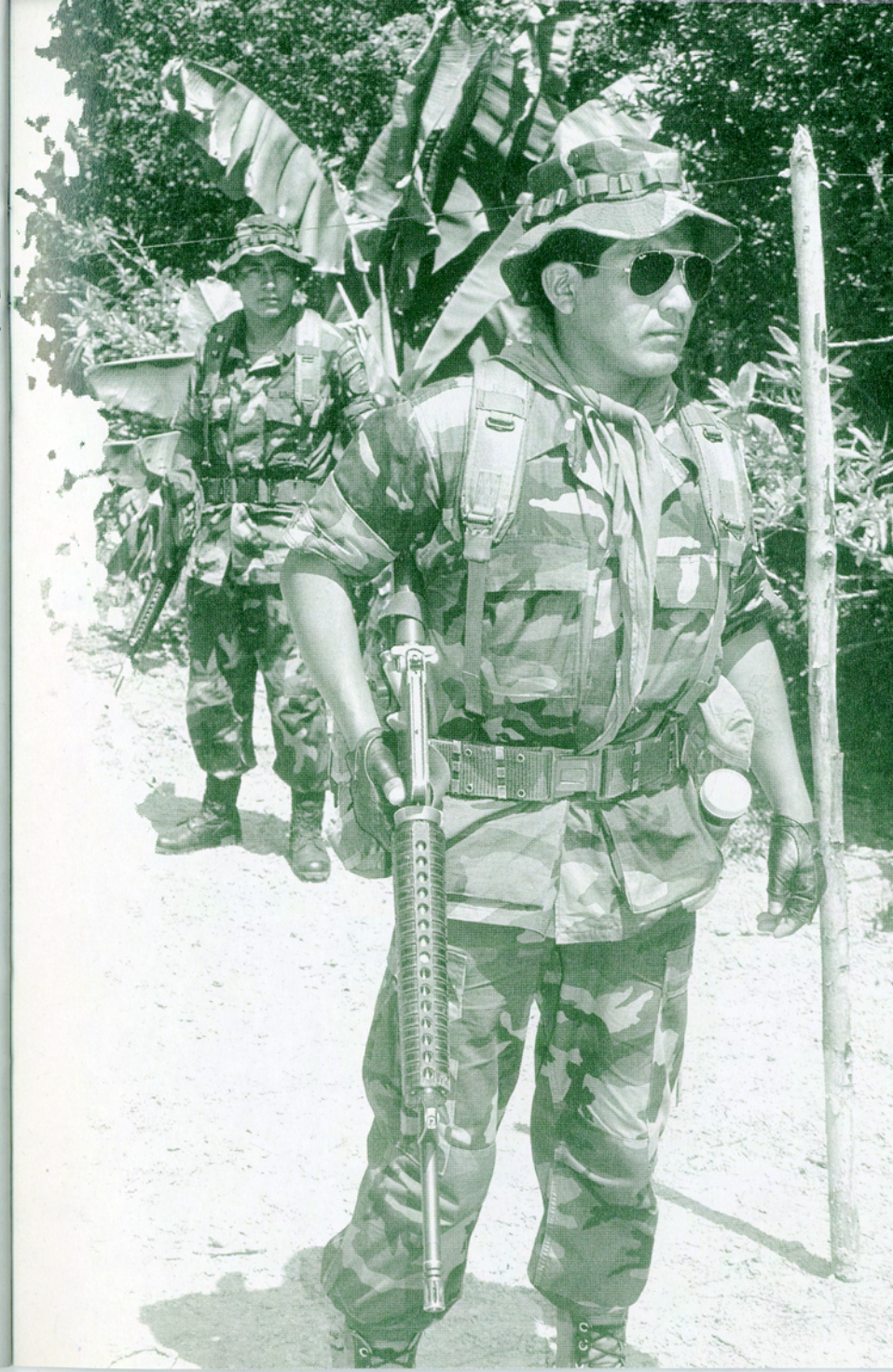
"Vi har gjort en stor indsats og brugt mange penge på at udrydde produktionen af cocablade. Alligevel har bønderne plantet ny coca, og netto arealet med cocabuske er steget lidt gennem de seneste otte år. Vi mener dog stadig, at den letteste, den mest effektive måde at angribe kokain problemet på, er at gå efter råmaterialet til kokainen. Og det er cocabladet," siger altså USA's ambassadør.

I Bolivia vil mange mennesker have ændret narkopolitikken. Blandt dem er økonomen Gregorio Lanza, der også medvirker i filmen. Han siger:

"Det er dybest set en fejl at tro, at man ved at rydde coca vil få mindre kokain på markedet. Det er en forkert tanke. I stedet skal man lave en global politik, så der sker et fald i kokainforbruget i takt med et langsomt fald i dyrkningen af coca.

Men det **skal** hænge sammen med et langsomt fald i forbruget af kokain.

Derfor er det meget vigtigt, at man i Europa lytter til os. Vore landes regeringer skal gå sammen med de europæiske lande og i dialog søge nye veje i antinarko politikken."

Curtis Kamman,
USA's ambassadør i Bolivia,
har i filmen følgende kommentar til urolighederne i Nationalparken, hvor Don Saturnino bor:

Regeringen har i de seneste to uger sendt politiet ind i Nationalparken. Cocabønderne, besluttede, at de ville forhindre politiet i at komme ind i parken. De blokerede vejen 23 forskellige steder. Nogle af de steder var der ikke kun træstammer eller klippestykker på vejen. Nogle steder var der 3-400 mennesker, kvinder og børn som fysisk blokerede vejen.

Politiet brugte tåregas, åbnede vejen og fortsatte fremad ind i parken. Politiet anholdt nogle af de mere voldelige, nogle af de mere ekstremistiske bønder, der demonstrerede. De tog dem med, for at holde dem tilbage i 24 timer eller muligvis mere.

De er ikke simple bønder. De er tidligere minearbejdere fra højlandet. De er en flok hårde hunde.

Jeg kan ikke få øje på noget seriøst problem med overtrædelserne af menneskerettighederne her i landet.

Cocabønderne er altid interesserede i at overbevise omverdenen om, at dette er et stort problem. Efter min mening er det ikke.

KOKAIN ELLER KAFFE?

- valget er også vores

Mange mener, at så længe der er et marked for kokain i vores del af verden, vil der være fattige bønder et eller andet sted, der dyrker råvarer, coca. Sikkert er det i hvert fald, at trods mange års massiv politindsats og flere hundrede millioner FN-dollars, er der stadig lige meget coca i Bolivia, og Don Saturnino og mange andre bønder lever stadig af de penge, de tjener på coca. Meget tyder på, at skal situationen ændres, må der andre løsninger til. Løsninger, som både har med verdensøkonomien og vore indkøbsvaner at gøre.

"Selv hvis man ryddede alle cocabuske i Bolivia, ville markedet for

FOTO: MICHAEL MOGENSEN

coca straks blive dækket af lande som Brasilien, Nigeria, Puerto Rico, eller af Californien i USA, hvor man jo også dyrker coca", siger den bolivianske økonom, Gregorio Lanza.

Lanza kunne også have nævnt lande som Guatemala eller Mexico, hvor coca er stadig mere udbredt. Fattige bønder findes i alle lande i den tredje verden, og så længe de ikke kan skaffe penge til at leve for ad andre veje, er coca- dyrkning et gangbart alternativ.

Selvom bønderne i Bolivias jungle opgav cocaen og satsede på bananer og kaffe i stedet for, ville problemet ikke være løst. Som verdensøkonomien er skruet sammen, kan småbønder nemlig ikke leve af at sælge disse afgrøder. Typisk producerer de et par klaser bananer eller en sæk kaffe af halvdårlig kvalitet. Varerne kan til nød sælges på det lokale marked - hvis vejene er farbare og transporten kan arrangeres.

Men bøndernes varer når aldrig til Danmark eller andre lande. De kan ikke konkurrere med store frugtfirmaer, der har enorme plantager og dyrker tusinde tons bananer hver uge.

De store firmaer har egne lastbiler, køleskibe og eksportfirmaer, der effektivt styrer markedet. Småbønder med deres få bananklaser har ikke en chance for at komme ind på det marked.

Nogle ganske få bolivianske bønder er heldige at have kontakt med eksportmarkedet. For eksempel importer en dansk organisation ved navn *Ulandsimporten* kakao direkte fra en gruppe bolivianske bønder.

Ulandsimporten vælger at betale bønderne flere penge for deres kakao, end de store selskaber betaler. Derfor har de bønder, der dyrker kakao til Ulandsimporten en indtægt, der er bedre end andre bønder i Bolivia. De behøver ikke flytte ud i junglen og dyrke coca.

Den bevidste forbruger

Ulandsimportens kakao er dyrere end anden kakao, fordi eksporten ikke er så stor og så effektiv som de store firmaers. Men er vi indstillet på at betale mere for varer fra den tredje verden, så Don Saturnino for eksempel kan skaffe sig en lovlig indtægt i stedet for at dyrke coca?

FOTO: MICHAEL MOGENSEN

El economista Gregorio Lanza:

Aún si se erradicara la hoja de coca en Bolivia, la oferta de hoja de coca va a ser cubierta inmediatamente por otros países como Brasil, como Nigeria en Africa donde se está produciendo, como California o Puerto Rico en donde ya hay hoja de coca.

En el fondo yo diría que ese es una visión errónea el pensar que erradicando la hoja de coca aquí van a resolver el problema de la oferta de cocaína, es una visión equivocada. Tiene que haber una política global, una política global que signifique una baja lenta de los cultivos de hoja de coca pero que esté relacionada a una baja de la demanda. Entonces por eso creo que es muy importante que Europa nos escuche y que a partir de eso nuestros gobiernos, en un diálogo con los países europeos y sus gobiernos, puedan buscar nuevos caminos en las políticas antidrogas.

Don Saturnino:

Queremos una liberación para que los niños en el futuro puedan vivir libres y tranquilos en esta tierra como dueños, trabajando y cultivando. Queremos que haya más desarrollo aquí, que haya escuelas, que haya colegios; eso queremos nosotros en el futuro. Que haya universidades para que ellos ya no estén como nosotros. Pero con la coca siempre va a ser lo mismo. Así es.

Hvis vi vil have, at bønderne i Bolivia skal have et reelt alternativ til coca, er vi måske nødt til at holde op med kun at kigge på prisen, når vi handler.

Som forbrugere har vi magt over markedet, hvis tilstrækkelig mange af os træffer bevidste valg. De seneste års stigende udbud af økologiske varer i danske supermarkeder er et godt eksempel på forbruger-magt. Interessen for de sunde varer har sikret dem mere hyldeplads i forretningerne. På samme måde kan forbrugere kræve varer, hvor bønderne i den tredje verden får en mere retfærdig betaling for deres afgrøder.

EU og told- murene

Naturligvis spiller også andre faktorer ind på, hvilke varer vi kan finde på hylderne, og hvilke priser de har. Eksempelvis har EU en toldmur for landbrugsvarer fra den tredje verden.

Der bliver lagt skat på langt de fleste landbrugsvarer, når de importeres til Europa. Det gør EU for at beskytte Europas egne landmænd, så de ikke bliver udkonkurreret af billigere produkter fra andre verdensdele.

Enkelte udvalgte lande får dog ikke lagt afgift på deres landbrugseksport til Europa. Det gælder blandt andre Bolivia, Peru og Colombia, som er de tre største producenter af coca. Særordningen for disse tre lande skyldes, at EU vil hjælpe med til, at deres økonomi gøres mindre afhængig af kokain.

EU har aldrig lavet en egentlig undersøgelse af, hvilken effekt toldlettelserne til landene i Sydamerika har haft. Men markedsanalyser viser, at lettelserne har åbnet et marked for blomster fra Colombia, skind til læderjakker og et par andre mindre vigtige varer.

Men Cocabønderne har aldrig haft nogen direkte glæde af EU's toldlettelser. Igen er problemet, at cocabønderne med deres meget lille produktion af bananer og kaffe er chanceløse overfor storproducenterne af samme varer, med mindre der gøres en særlig indsats for at sikre deres plads på markedet.

Lovliggørelse - for og imod

Nogle forskere mener, at løsningen på coca og kokain problemet hverken findes i EU eller i supermarkedet.

Deres bud på en løsning er at gøre brugen af kokain lovlig. Kokain skal eksporteres fra Sydamerika til centre i Europa og USA, hvor brugere under kontrollerede former skal kunne få stoffet.

Et argument for lovliggørelsen er, at hele det enorme ulovlige marked vil forsvinde. Der vil ikke længere være penge til at finansiere beskidte krige og verdensomspændende forbryderorganisationer.

Samtidig ville misbrugerne i Danmark og resten af verden skulle betale mindre for deres regeringskontrollerede kokain. De ville ikke behøve at begå indbrud eller prostituere sig, for at skaffe penge til det dyre, ulovlige misbrug.

Set fra Danmarks synspunkt er det største problem ved en kontrolleret legalisering af kokain, at man ikke ved, hvor mange nye misbrugere det vil medføre. Desuden har mange mennesker moralske problemer med en mulig legalisering af narkotika. Det vil være det samme som at indrømme, at vi i den vestlige verden ikke kan løse vores narkoproblemer, mener de.

DANMARKS BISTAND

Danmark gør en indsats, som på lang sigt gerne skulle hjælpe bolivianerne. Hvert år støtter Danmark med ulandsbistand nogle af landets fattigste bønder. Bistanden gives både af DANIDA og af private danske bistandsorganisationer.

Danmarks statslige støtte til Bolivia er ikke et direkte forsøg på at mindske kokainproduktionen. Danmark har valgt ikke at gå ind i den form for projekter, som FN støtter i Bolivias jungle. Hjælpen til Bolivia er en del af Danmarks almindelige ulandsbistand. Men på længere sigt kan den muligvis få en positiv indvirkning på cocaproduktionen.

Økonomen, Gregorio Lanza:

Selv hvis man ryddede alle cocabuske i Bolivia, ville markedet for coca straks blive dækket af lande som Brasilien, Nigeria, Puerto Rico eller af Californien i USA, hvor man jo allerede dyrker coca.

Det er dybest set en fejl at tro, at man ved at rydde coca vil få mindre kokain på markedet. Det er en forkert tanke. I stedet skal man lave en global politik, så der sker et fald i kokainforbruget i takt med et langsomt fald i dyrkningen af coca.

Men det skal hænge sammen med et langsomt fald i forbruget af kokain.

Derfor er det meget vigtigt at man i Europa lytter til os. Vore landes regeringer skal gå sammen med de europæiske lande og i dialog søge nye veje i anti-narkopolitikken.

Don Saturnino:

Jeg ønsker, at mine børn får et liv i frihed. De skal leve i fred som ejere af denne jord. De skal arbejde her.

Jeg ønsker, at der skal komme udvikling. Der skal være skoler og gymnasier, der skal være universiteter. De skal ikke leve som os. Men cocaen vil altid være der.

**Curtis Kamman,
USA's ambassadør i Bolivia**

***Tror du at man kan løse narkoproblemet i
USA ved at udrydde coca i Bolivia?***

Vi kan ikke løse problemet. Men vi kan formindske problemet. Og vi har to millioner misbrugere, som betyder enorme udgifter på vores budgetter for sundhedsvæsen og politi. Vi mener også, at de to millioner mennesker har fået deres liv ødelagt af coca.

***USA lægger af og til pres på den
bolivianske regering. Kan du forklare det?***

Du kan kalde det pression eller fælles interesse. Realiteten er, at vi i USA har en lov som er meget enkel: Loven siger, at hvis et land modtager bistand fra USA, og hvis det land ikke samarbejder for at forebygge narkoforbrydelser, så får landet ingen bistand. Bolivia er en meget vigtig modtager af vores ulandsbistand, og for bolivianerne er bistanden meget vigtig. Det er også sandt, at vores lovgivning pålægger os at stemme imod ethvert internationalt lån i for eksempel Verdensbanken eller den Interamerikanske bank. Det ville være meget skadeligt for Bolivia, hvis landet ikke kunne få disse udviklingslån.

Den afgørende faktor er, hvorvidt USA mener, at Bolivia rent faktisk samarbejder fuldt ud med os. Og i år har vi sagt, for at kunne kvalificere sig til fortsat bistand fra USA, vil jeres samarbejde blive betinget af udrydningen af coca.

FOTO: STEFFEN V. KNUDSEN

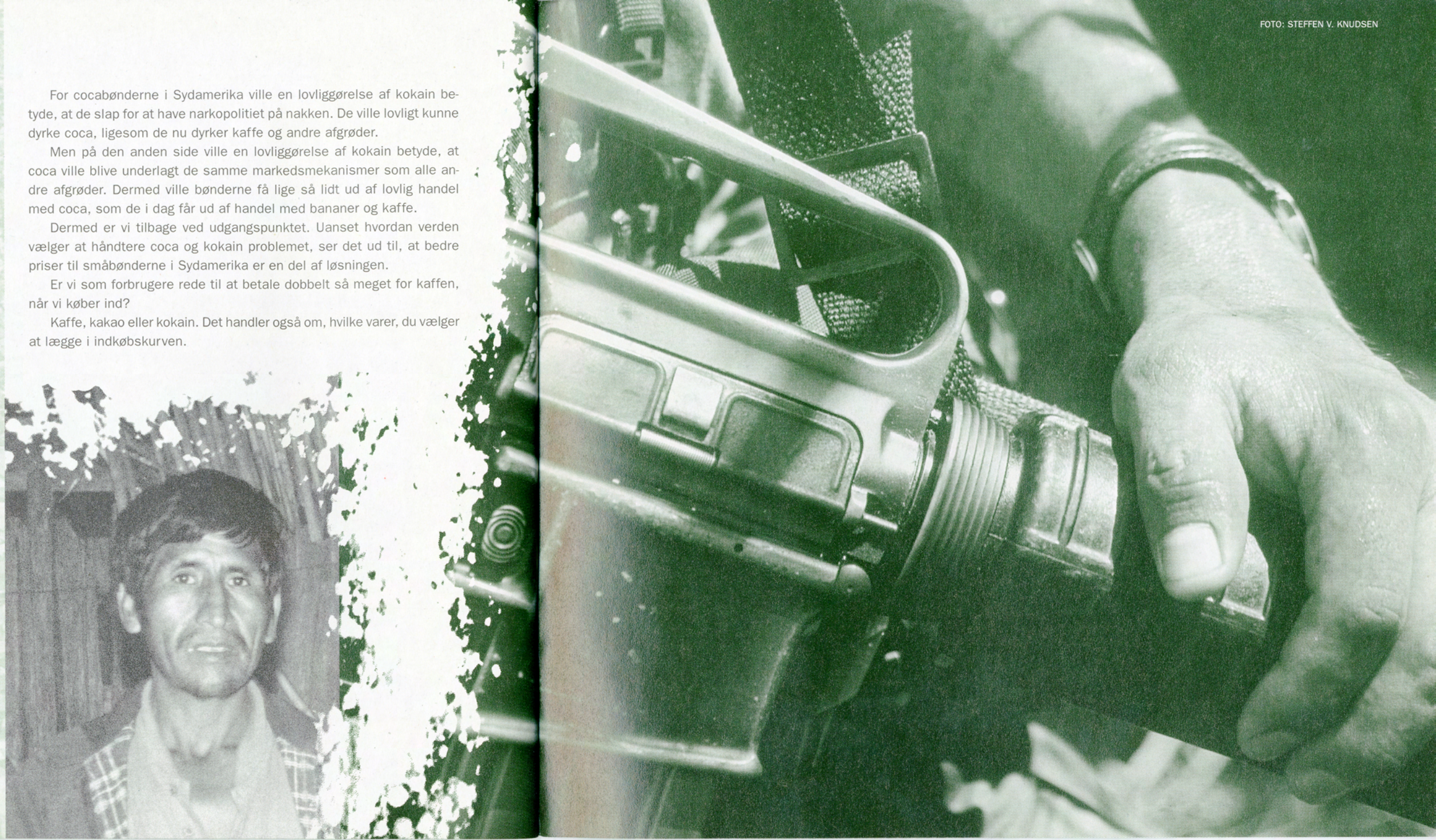
For cocabønderne i Sydamerika ville en lovliggørelse af kokain betyde, at de slap for at have narkopolitiet på nakken. De ville lovligt kunne dyrke coca, ligesom de nu dyrker kaffe og andre afgrøder.

Men på den anden side ville en lovliggørelse af kokain betyde, at coca ville blive underlagt de samme markedsmekanismer som alle andre afgrøder. Dermed ville bønderne få lige så lidt ud af lovlig handel med coca, som de i dag får ud af handel med bananer og kaffe.

Dermed er vi tilbage ved udgangspunktet. Uanset hvordan verden vælger at håndtere coca og kokain problemet, ser det ud til, at bedre priser til småbønderne i Sydamerika er en del af løsningen.

Er vi som forbrugere rede til at betale dobbelt så meget for kaffen, når vi køber ind?

Kaffe, kakao eller kokain. Det handler også om, hvilke varer, du vælger at lægge i indkøbskurven.

DON SATURNINO & COCA KRIGEN

Filmen og hæftet kan bestilles hos Statens Filmcentral.
(Bestillingsnummer: 11 60 69)

RELEVANT MATERIALE:

- **"Fanden sku' betale"**

- video om bolivianske kvinders oplevelse af gældskrisens nedslag i hverdagslivet.

Filmens tre kvinder samler trådene i deres eget liv og giver et nærværende portræt af Bolivias nyere historie.

Filmen varer 33 min. og udlejes af: Folkekirkens Nødhjælp, Kirkernes U-landsoplysning, Kvindernes U-landsudvalg, Mellemfolkeligt Samvirke og IBIS.

Hæftet, **"I djævlens fodspor - et portræt af Bolivia"**, skildrer og uddyber filmens sociale, politiske og historiske aspekter. Hæftet er udgivet af IBIS.

- Diverse bøger/ hæfter om narkotika misbrug i Danmark kan rekvireres hos

Sundhedsstyrelsen.

Statens Filmcentral har diverse film under emnet stofmisbrug.

Bolivia, en politisk og økonomisk oversigt

Danida 1997, af Steffen V. Knudsen
En grundbog om Bolivia, der ud over det politiske og økonomiske også omhandler landets historie og berører kulturelle aspekter.
Distribution: Bech Distribution A/S
Tlf: 46 75 30 46, Fax: 46 75 32 22

Nummer 4, 1997 af **bladet Udvikling**, er et temanummer om Bolivia. Bladet udgives af Danida. Distribution: Bech Distribution A/S
Tlf: 46 75 30 46, Fax: 46 75 32 22

RELEVANTE ADRESSER

FN's Informationskontor

Midtermolen 3
2100 København Ø
Tlf: 35 46 73 00
Fax: 35 46 73 01

Folkekirkens Nødhjælp

Nørregade 13
1165 København K
Tlf: 33 15 28 00
Fax: 33 15 38 60

IBIS

Nørrebrogade 68B
2200 København N
Tlf: 31 35 87 88
Fax: 31 35 06 96

Kirkernes U-landsoplysning

DagHammerskjølds Allé 17
2100 København Ø
Tlf: 35 43 29 43
Fax: 35 43 29 44

**Kvindernes U-landsudvalg
(KULU)**

Landgreven 7
1301 København K
Tlf: 33 15 78 70

Mellemfolkeligt Samvirke

Biblioteket
Borgergade 14
1300 København K
Tlf: 33 32 62 44
Fax: 33 15 62 43

**Rigspolitichefen - Afdeling A
Narkotika Informationen**

Polititorvet 14
1780 København V
Tlf: 33 14 88 88 Lok. 5300
Fax: 33 93 18 44

Statens Filmcentral

Vognmagergade 10, 3.sal
1120 København K
Tlf: 33 74 35 00
Fax: 33 74 35 65

Statens Filmcentral

Mejlgade 55
8000 Århus C
Tlf: 87 31 77 77
Fax: 86 13 29 06

Sundhedsstyrelsen

Amaliegade 13-15
Postboks 2020
1012 København K
Tlf: 33 91 16 01
Fax: 33 93 16 36

FILMEN

"Don Saturnino & Coca krigen"

Istruktør: Steffen V. Knudsen

fotograf: Jimmy Andreasen

Tonemester: Henrik Jørgensen

Klip: Iben Niegaard

Spilletid: 41 min.

Filmen er produceret af In Film & Video
med støtte fra IBIS i co-produktion
med Danmarks Radio TV-Fakta,
© In Film & Video 1995

Kokain er narko, som skaber misbrugere i Danmark og mange andre lande.

Det meste af verdens kokain fremstilles i de sydamerikanske lande, Peru, Colombia og Bolivia.

I landene i Andesbjergene betyder handlen med kokain mad på bordet til fattige mennesker. Mange af dem lever af at dyrke cocablade, som kokainen laves af.

For disse fattige mennesker er narkoproblemerne i Danmark og resten af verden et fjernt problem, som er svært at forholde sig til.

Det handler hæftet *Don Saturnino & Cocakrigen* om.

Hæftet er skrevet som følgemateriale til filmen af samme navn.

Don Saturnino & Cocakrigen kigger bagom narkokrigens kulisser og afslører, at kampen om narko skaber tabere på både den nordlige og den sydlige halvkugle.

Ved at følge den bolivianske cocabonde Don Saturnino, får vi indblik i, hvorfor den internationale kamp mod coca og kokain ikke har haft de store resultater, selvom den har været både dyr og langvarig.

ISBN 87-87195-34-8

9 788787 195348

